

АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО И ПРОЦЕСС

УДК 342

ВЗАЄМОДІЯ ПРОКУРАТУРИ ТА ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ В УКРАЇНІ

Олександр ГОРГАН,

ГОЛОВА

Вишгородської районної державної адміністрації

SUMMARY

In the article current trends of reforming of bodies of prosecutor's office in the context of fight against corruption are analysed. The mechanism of overcoming of corruption manifestations both in public prosecutor's system, and as the independent direction of its activity is investigated. The role of public organizations as most active segment of civil society in fight against corruption is characterized. The article analysis algorithm of interaction of prosecutor's office and public organizations for the purpose of increase of efficiency of fight against corruption.

Key words: specialized anti-corruption prosecutor's office, public organizations, corruption counteraction, public prosecutor, interaction.

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовані сучасні тенденції реформування органів прокуратури в контексті боротьби з корупцією. Досліджено механізм подолання корупційних проявів як всередині прокурорської системи, так і в якості самостійного напрямку її діяльності. Охарактеризована роль громадських організацій як найбільш активного сегмента громадянського суспільства в боротьбі з корупцією. Підданий ретельному аналізу алгоритм взаємодії прокуратури та громадських організацій з метою підвищення ефективності боротьби з корупцією.

Ключові слова: спеціалізована антикорупційна прокуратура, громадські організації, протидія корупції, громадський обвинувач, взаємодія.

Постановка проблеми. Україна визначила ключовим напрямом проведення внутрішньодержавних реформ боротьбу з корупцією та інтеграцію до європейських державних інституцій з метою поступового наближення рівня життя населення нашої держави до передових світових стандартів. Президент України П. Порошенко 02.04.2015 р. під час візиту до Тернопільської області заявив, що буде посилюватися боротьба з корупцією в Україні та руйнуватимуться всі корупційні схеми. «І для тих, хто намагається корупцію влаштувати у військоматах, і для тих, хто намагається корупцію влаштувати в правоохоронних органах і прокуратурі, і для тих, хто збирається влаштувати корупцію в органах місцевого самоврядування, на державних підприємствах, всюди – випалена земля буде під тими, хто займається корупцією» – зазначив він [11]. Неодноразово на необхідності подолання цього ганебного явища акцентували увагу й інші вищі посадові особи української держави. Дійсно, масштаби цієї проблеми важко переоцінити, а шкода, яка завдається корупційними об'єктами, оцінюється експертами в сотні мільярдів гривень.

Завданнями публікації виступають:

1) характеристика місця та ролі органів прокуратури України в механізмі боротьби з корупцією в розрізі реформування інституційного та функціонального компонентів прокурорської системи;

2) визначення статусу та значення громадських організацій як ключового елемента громадянського суспільства в подоланні корупційних проявів;

3) аналіз стану та проблем взаємодії органів прокуратури та громадських організацій в Україні щодо запобігання та протидії корупції на сучасному етапі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Боротьба з корупцією в Україні була предметом дослідження таких вітчизняних та зарубіжних науковців, як М. Хавронюк,

Дж. Поуп, М. Мельник, Я. Гилінський, С. Роуз-Аккерман, Д. Делла Порта, Н. Тер-Вартаньянц, А. Кірпічніков та ін. Діяльність органів прокуратури з протидії корупції в Україні стала предметом наукового аналізу в роботах С. Блажівського, Л. Давиденка, В. Долежана, П. Каркача, М. Косюти, М. Мичка, М. Руденка та ін. Однак механізми й алгоритми взаємодії прокуратури та громадських організацій щодо протидії корупції нині залишаються малодослідженими та вимагають комплексного аналізу і формулювання пропозицій щодо їх вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реформа прокуратури – це найважливіше зобов'язання України, яке було взято нашою державою при вступі до Ради Європи ще в 1995 році. З цією метою Верховна Рада України ухвалила довгоочікуваний закон «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. № 1697-VII. Презентуючи бачення реформи органів прокуратури, заступник Генерального прокурора Давід Сакварелідзе акцентував увагу на нагальних вимогах українського суспільства: «Це реформування правоохоронних органів, безкомпромісна боротьба з корупцією та самоочищення самої системи прокуратури». Не менш важливим, за словами Давіда Сакварелідзе, є створення нової організаційної структури, яка буде базуватися на професійних кадрах. «Буде забезпечено механізм внутрішнього контролю шляхом створення Генеральної інспекції, яка буде розслідувати злочини, вчинені працівниками прокуратури», – поінформував він [7].

Важливим нововведенням вітчизняного законодавства стало створення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури (далі – САП). На наш погляд, незважаючи на те, що вона лише знаходиться на стадії формування, сам цей крок вказує на те, що законодавець на нормативному рівні визнає важливість вжиття рішучих заходів щодо боротьби з корупцією, до яких належить у тому числі запровадження

принципу антикорупційної спеціалізації в прокурорській роботі.

З цієї тезою погоджується і М. Руденко, зазначаючи, що утворення спеціалізованих прокуратур у системі органів прокуратури обумовлено об'єктивною закономірністю здійснення прокурорської діяльності у відповідних сферах праввідносин, що мають особливу вагу для суспільства і держави та характеризуються тією специфікою, котра не може бути повною мірою засвоєна територіальними прокуратурами [12].

Водночас процес формування САП не позбавлений ряду недоліків та суперечностей. Так, згідно з ч. 1 ст. 8 Закону «Про прокуратуру» призначення прокурорів САП здійснюється керівником САП за результатами відкритого конкурсу. Втім, як зазначає Є. Вандін, ознака відкритості передбачає проведення конкурсу і надання можливості участі в ньому особам, які на момент його проведення не працюють у прокуратурі. Однак, оскільки нижчими підрозділами САП є не місцеві, а регіональні прокуратури, на кандидатів поширюється вимога щодо наявності стажу в прокуратурі не менше 5 років, що, по суті, обмежує дію принципу відкритості. У зв'язку з цим автор пропонує встановити максимальну кількість працівників САП, які не мають попереднього прокурорського стажу, на рівні 25% [6, с. 58].

Іншим недоліком діяльності САП, на думку М. Руденка та Т. Дунаса, є те, що Законом «Про прокуратуру» на неї покладено обов'язок зі здійснення нагляду за додержанням законів не взагалі у всій сфері протидії та запобігання корупції (як це було раніше), а лише при проведенні оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД), дізнання та досудового слідства, процесуального керівництва [13, с. 21].

Водночас, за даними заступника Генерального прокурора України О. Заліска, навіть на сьогодні, коли САП ще не розпочала дієве функціонування, прокуратура в цілому надійно забезпечує законність в антикорупційній сфері: за перше півріччя 2015 року до суду направлено обвинувальні акти стосовно 53 працівників Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС), 16 службовців Державної кримінально-виконавчої служби, 18 – Державної митної служби, 13 – Державної фіскальної служби, 6 – органів прокуратури, а також 4 суддів [9, с. 13].

У травні 2015 року в складі Генеральної прокуратури України було створено два нові самостійні структурні підрозділи, на які покладено відповідальність за реформування та очищення системи: Генеральну інспекцію (Управління з розслідування в кримінальних провадженнях стосовно працівників прокуратури та інформаційної безпеки) та Департамент реформ.

Генеральну інспекцію створено з метою забезпечення механізму внутрішнього контролю та очищення прокуратури. Працівники цього підрозділу відповідатимуть за виявлення, розкриття та розслідування корупційних та найбільш резонансних умисних службових злочинів, що вчиняються прокурорсько-слідчими працівниками усіх рівнів без будь-яких винятків. Указаний орган досудового розслідування є незалежним від інших структурних підрозділів Генеральної прокуратури України, регіональних і місцевих прокуратур і підпорядковується безпосередньо заступнику Генерального прокурора України. До управління входять два відділи: інформаційної безпеки й аудиту та безпосередньо слідчий підрозділ. Їх першочергове завдання – перевірка фактів невідповідності майнового стану прокурорів їх офіційним доходам, встановлення походження такого майна та коштів, ліквідація корупційних схем.

Також розпочав роботу новостворений Департамент реформ, на який покладено обов'язок забезпечення проведення якісних змін у плануванні та діяльності кожної ланки

системи органів прокуратури. Цей департамент організовує роботу щодо впровадження європейських стандартів у щоденну роботу прокурорів згідно з відповідними положеннями та забезпечує правове супроводження процесу докорінного реформування. Одним із пріоритетів роботи новостворених підрозділів є відкрита та активна співпраця з громадськістю й оперативне інформування щодо результатів своєї діяльності [8].

Важливим напрямом діяльності прокуратури є протидія адміністративно караній корупції. Згідно з Наказом Генерального прокурора України від 16.07.2015 р. № 55-шц, яким затверджено нову структуру Генеральної прокуратури України, реалізація цих повноважень покладена на відділ організації діяльності у сфері запобігання та протидії корупції Департаменту нагляду за додержанням законів органами, які ведуть боротьбу з організованою злочинністю та корупцією [4].

Однією з проблем в цій сфері є невизначеність компетенції прокуратури щодо здійснення повноважень як суб'єкта провадження про адміністративні правопорушення. Як вважають В. Киселичник та М. Стефанчук, згідно з положеннями Закону «Про запобігання корупції» серед функцій Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, до яких можуть бути віднесені повноваження прокурора, передбачені Кодексом України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), у ч. 5 ст. 8 Закону України від 14.10.2014 р. «Про прокуратуру» можна виділити лише функцію представництва інтересів громадянина або держави в суді у випадках, передбачених законом [10, с. 95]. Тому вважаємо, що з метою усунення зазначеної прогалини необхідно доповнити ч. 5 ст. 8 Закону пунктом 4, у якому передбачити таку функцію Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, як участь прокурора в провадженні про адміністративне правопорушення шляхом складання корупційних протоколів і участь прокурора в розгляді судом адміністративних корупційних справ.

Одною з ключових ролей у боротьбі з корупцією, особливо на стадії її запобігання, відіграє громадянське суспільство, насамперед його найбільш активний елемент – громадські організації. Необхідно підкреслити, що в Україні зареєстровано близько 200 неурядових громадських організацій, які так чи інакше задекларували свої наміри боротися з корупцією. Наприклад, ВГО «Всеукраїнський громадський комітет по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю», МГО «Міжнародне бюро з питань боротьби з корупцією та організованою злочинністю», ВГО «Бюро антикорупційних розслідувань», ВГО «Молодь проти корупції» та інші.

Необхідно наголосити на специфічних особливостях взаємодії прокуратури та громадських організацій у сфері боротьби з корупцією. Така взаємодія врегульована як профільними законами «Про прокуратуру», «Про громадські об'єднання», «Про запобігання корупції», так і рядом підзаконних нормативно-правових актів, наприклад Указом Президента України «Питання сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» від 25.01.2012 р. або Постановою Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 03.11.2010 р.

Водночас не можна забувати, що одержання інформації окремими громадянами та громадськими організаціями від органів прокуратури має певну специфіку. По суті, майже всі функції прокуратури так чи інакше пов'язані з режимом таємності. Тому зрозуміло, що розголошеною може бути лише інформація, яка безпосередньо не стосується сфери кримінального переслідування, а відомості в межах кримінального провадження або оперативно-розшукової діяльності підлягають висвітленню тільки після прийняття

судового рішення, яке набрало законної сили. Загалом, на нашу думку, формально право громадських об'єднань на доступ до матеріалів прокурорської діяльності повинно бути зафіксоване в ст. 22 Закону «Про громадські об'єднання», однак при цьому має бути закріплений вичерпний перелік випадків, коли громадським об'єднанням забороняється ознайомлюватися зі службовими відомостями органів прокуратури.

У цьому контексті необхідно зупинитись на законопроекті «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення ролі громадянського суспільства в боротьбі з корупційними злочинами» від 02.12.2014 р. № 1165. Ним передбачається введення у кримінальний процес України такого суб'єкта, як громадський обвинувач. Згідно з законопроектом громадським обвинувачем може бути потерпілий або особа, якій стало відомо про скоєння злочину, передбаченого ст. 368 (прийняття обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою) та ст. 370 (провокація підкупу) Кримінального кодексу України, а також громадське об'єднання. При цьому такий обвинувач наділений потужними процесуальними правами, зокрема правом брати участь у слідчих (розшукових) та інших процесуальних діях, вимагати складання і затвердження обвинувального акту та звернення з ним до суду, підтримувати обвинувачення в суді разом із прокурором і незалежно від згоди потерпілого або відмовитися від підтримання обвинувачення та ін. Втім, на особливу увагу заслуговує положення п. 14 ч. 3 ст. 59-1 Кримінально-процесуального кодексу (далі – КПК) «Громадський обвинувач», введення якої передбачено проектом: громадський обвинувач має право розголошувати обставини та докази, що стали підставою початку кримінального провадження та становлять суспільний інтерес, якщо при цьому не будуть порушені інтереси моралі, громадського порядку чи національної безпеки, інтереси неповнолітніх або захист приватного життя сторін. Фактично ця норма руйнує такий важливий принцип кримінального процесу, як таємниця досудового розслідування, що може вкрай негативно вплинути на його ефективність і кінцевий результат. 09.12.2015 р. вказаний законопроект відправлено на доопрацювання у профільний комітет парламенту, що обумовлено низкою його юридичних недоліків [5].

Не можна забувати і про положення ст. 4 Закону України «Про громадські об'єднання», які чітко вказують, що громадські організації не можуть мати воєнізованих формувань [1]. Проте, як зазначає А. Ткач, останнім часом саме деякі воєнізовані формування намагаються перешкодити діяльності органів прокуратури. Непоодинокі випадки нападів представників воєнізованих угруповань з незарєстрованих, явно незаконних громадських формувань на журналістів і перешкоджання законній професійній діяльності представників ЗМІ [14, с. 124].

У чинному законодавстві відсутнє визначення взаємодії між громадськими організаціями та органами прокуратури. Отже, пропонуємо в новоствореному галузевому Наказі Генерального прокурора України «Про взаємодію органів прокуратури України з громадянським суспільством» дати наступне визначення взаємодії прокуратури з громадськими організаціями: це активна цілеспрямована діяльність органів прокуратури та громадських організацій з формування взаємних інформаційних та організаційних зв'язків, за допомогою яких створюються умови для вдосконалення діяльності органів прокуратури та громадських організацій при реалізації завдань органів прокуратури та статутних цілей громадських організацій.

Важливою проблемою взаємодії прокуратури та громадських організацій є система підготовки кадрів щодо взаємодії з громадськістю в межах прокурорської системи.

Як свідчить аналіз навчальних програм вищих закладів освіти, які готують кадровий склад для органів прокуратури, навчання там носить переважно теоретичний характер, а питома вага дисциплін, які можуть бути корисними для організації взаємодії з громадськістю, є незначною.

На нашу думку, вирішення даної проблеми має здійснюватися двома шляхами.

По-перше, з урахуванням кадрових потреб органів прокуратури України штатні працівники органів прокуратури, які призначатимуться на посади у новостворені відділи зв'язків з громадськістю, перед тим, як безпосередньо приступити до виконання своїх професійних обов'язків, мають проходити навчання за спеціальним курсом «Організація роботи з громадськістю» в Національній академії прокуратури України.

По-друге, комплектування посад у прес-центрах органів прокуратури, які мають увійти як структурні підрозділи в новостворені відділи зв'язків з громадськістю, доцільно здійснювати кваліфікованими журналістами за умови попереднього проходження ними навчання в Національній академії прокуратури України.

Серед першочергових кроків щодо взаємодії прокуратури та громадських організацій в антикорупційній сфері можна окреслити:

1. Підвищення уваги до правової освіченості громадян, формування антикорупційної свідомості, розширення обізнаності громадських організацій щодо діяльності органів прокуратури, механізмів прийняття ними рішень.

2. Створення умов для контролю з боку громадських організацій за діяльністю прокуратури України, зокрема за використанням бюджетних коштів і ефективністю реалізації зовнішніх функцій, для запобігання проявів корупції всередині прокурорської системи тощо.

3. Надання громадськими організаціями законодавчих пропозицій щодо вдосконалення діяльності прокуратури через Консультативну раду при Генеральній прокуратурі, Національну раду з питань антикорупційної політики тощо.

4. Допомога органам прокуратури у протидії корупції шляхом застосування інституту викривачів, передбаченого Розділом VIII Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. та висвітлення фактів корупції в ЗМІ.

5. Участь у відборі Кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокурорів кандидатів на посади прокурорів шляхом надання відомостей про них, а також участь у лобіюванні процесів щодо прокурорських працівників, передбачених законом України «Про очищення влади» від 16.09.2014 р., через діяльність Громадської ради з питань лобіювання при Міністерстві юстиції України.

6. Звернення громадських організацій з пропозиціями або скаргами до органів прокуратури в порядку, визначеному Законом України «Про звернення громадян», у тих випадках, коли вони мають відомості щодо скоєння корупційних порушень або підготували пропозиції щодо вдосконалення антикорупційної діяльності прокуратури України.

На окрему увагу заслуговує Положення про Консультативну раду при Генеральній прокуратурі України, затверджене наказом в. о. Генерального прокурора України 03.04.2014 р. № 41, яке визначає порядок організації та засади діяльності громадського консультативно-дорадчого органу при Генеральній прокуратурі України.

Безумовно, поява в системі органів прокуратури дорадчого органу, яким виступає Консультативна рада при Генеральній прокуратурі України, свідчить про те, що постійне зростання ролі громадських організацій у сфері боротьби зі злочинністю в цілому та корупцією зокрема належним чином оцінено керівництвом Генеральної прокуратури та знайшло відображення у відомчому норматив-

ному акті. Водночас вважаємо за доцільне поширити дію вищевказаного Положення також на регіональні та місцеві прокуратури, оскільки на цей момент фактично вони не зобов'язані створювати консультативні ради.

Крім того, п. 3.1 Положення передбачає саме можливість участі в діяльності Консультативної ради представників об'єднань громадян, а не імперативну вимогу про їх включення до складу ради [3]. На практиці ця норма може спричинити умисне ігнорування керівниками прокуратур громадських організацій як суб'єкта боротьби з корупцією та повністю нівелювати корисний ефект від прийняття цього підзаконного акту. Тому в даному випадку також необхідно закріпити в Положенні обов'язкову вимогу про включення делегатів від громадянського суспільства до складу ради.

Більше того, на нашу думку, у п. 4.7 Положення про Консультативну раду при Генеральній прокуратурі України повинна з'явитись норма про право члена ради від громадських організацій на невідкладний прийом керівником прокуратури. Нагадаємо, що станом на сьогодні таким правом наділений лише голова Консультативної ради та його заступники.

Висновки та пропозиції.

1. Євроінтеграційний курс української держави в якості одного із ключових кроків передбачає реформу органів прокуратури України в руслі європейської юстиції. Така реформа була закладена Законом України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. Однією з ключових законодавчих новацій стало створення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. В цілому, незважаючи на позитивну роль, яку відіграє її формування, діяльність цієї інституції має ряд законодавчих недоліків щодо процедури формування кадрового персоналу, координації антикорупційної діяльності правоохоронних органів тощо. Також у складі Генеральної прокуратури України було започатковано функціонування Департаменту реформ та Генеральної інспекції, покликаних протидіяти корупції всередині прокурорської системи.

2. Важливу роль у протидії корупції відіграє взаємодія прокуратури з громадськими організаціями. Водночас така взаємодія має свою специфіку, що проявляється, зокрема, у режимі доступу до матеріалів прокурорської діяльності, особливо у сфері кримінального процесу. Окремі пропозиції щодо розширення прав громадських об'єднань у межах кримінального провадження (наприклад, законопроект № 1165 від 02.12.2014 р., яким передбачено запровадження фігури громадського обвинувача) загрожують руйнуванням основ досудового розслідування, зокрема принципу таємниці досудового слідства. Крім того, ряд громадських об'єднань відверто втручаються в діяльність органів прокуратури, що є неприпустимим.

3. Першочерговими кроками щодо вдосконалення механізму взаємодії між прокуратурою і громадськими організаціями виступають: просвітницька антикорупційна кампанія; посилення контролю за діяльністю прокуратури з боку громадських організацій; надання громадськими організаціями законодавчих пропозицій щодо вдосконалення діяльності прокуратури; допомога в протидії корупції через застосування інституту викривачів; участь у відборі Кваліфікаційно-дисциплінарною комісією прокурорів кандидатів на посади прокурорів; звернення громадських організацій із пропозиціями, заявами та скаргами до органів прокуратури тощо.

4. Важливу роль у налагодженні взаємодії громадських організацій і прокуратури відіграло створення Консультативної ради при Генеральній прокуратурі України. Однак у Положенні про неї існує ряд недоліків, таких як виведення з-під її регулювання регіональних та місцевих прокуратур, вузькі права представників громадських об'єднань тощо.

За наслідками даної наукової роботи вважаємо за необхідне запропонувати наступні нововведення.

1. Пропонуємо в новоствореному галузевому Наказі Генерального прокурора України «Про взаємодію органів прокуратури України з громадянським суспільством» дати наступне визначення взаємодії прокуратури з громадськими організаціями: це активна цілеспрямована діяльність органів прокуратури та громадських організацій з формування взаємних інформаційних та організаційних зв'язків, за допомогою яких створюються умови для вдосконалення діяльності органів прокуратури та громадських організацій при реалізації завдань органів прокуратури та статутних цілей громадських організацій.

2. Випускники вищих юридичних закладів освіти або штатні працівники органів прокуратури, які призначатимуться на посади у відділи зв'язків з громадськістю перед початком виконання професійних обов'язків мають проходити навчання за спеціальним курсом «Організація роботи з громадськістю» в Національній академії прокуратури України. У свою чергу, комплектування посад у прес-центрах органів прокуратури доцільно здійснювати кваліфікованими журналістами за умови попереднього проходження ними навчання в Національній академії прокуратури України з метою отримання базових знань щодо діяльності органів прокуратури.

3. Необхідно поширити дію Наказу Генерального прокурора України «Про Консультативну раду при Генеральній прокуратурі України» від 15.05.2014 р. № 50 на регіональні та місцеві прокуратури, а також передбачити в ньому обов'язкову участь представників об'єднань громадян у діяльності консультативних рад.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
2. Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/stru/paran56#n56>.
3. Положення про Консультативну раду при Генеральній прокуратурі України (затверджене наказом в. о. Генерального прокурора України 03.04.2014 р. № 41) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.gp.gov.ua/ua/krg.html?_m=publications&_t=rec&id=146634.
4. Структура Генеральної прокуратури України (затверджене наказом Генерального прокурора України від 16.07.2015 р. № 55шц) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua/ua/1nordoc.html>.
5. Законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення ролі громадянського суспільства в боротьбі з корупційними злочинами» від 02.12.2014 р. № 1165 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52602.
6. Вандін Є. Особливості підбору персоналу Спеціалізованої антикорупційної прокуратури / Є. Вандін // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2015. – № 4. – С. 58.
7. Горган О. Прокурорська діяльність у сфері боротьби з корупцією в контексті реформи органів прокуратури України / О. Горган // Право і суспільство. – 2015. – № 5–2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2015/5_2_2015/part_1/9.pdf.
8. Заступник Генерального прокурора Давід Сакварелідзе презентував новостворені структурні підрозділи в ГПУ: Генеральну інспекцію та Департамент реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://davidkiziria.wix.com/reformdep#!>.
9. Заліско О. Корупціонери будуть покарані / О. Заліско // Вісник прокуратури. – 2015. – № 5. – С. 13.

10. Кіселичник В. Новели у законодавстві України про адміністративну відповідальність за вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією / В. Кіселичник, М. Стефанчук // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2015. – № 1. – С. 93–100.

11. Порошенко: прикриття корупції в Україні більше не буде [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gordonua.com/news/politics/Poroshenko-Prikrytiya-korruptcii-v-Ukraine-bolshe-ne-budet-74220.html>.

12. Руденко М. Спеціалізація як принцип побудови прокурорської системи / М. Руденко // Юридичний вісник України. – 2012. – № 42.

13. Руденко М. Нові антикорупційні інституції та прокуратура: питання понятійної визначеності / М. Руденко, Т. Дунас // Вісник прокуратури. – 2015. – № 9. – С. 21.

14. Ткач А. Взаємодія прокуратури та інститутів громадянського суспільства у реалізації принципу гласності / А. Ткач // Вісник прокуратури. – 2014. – № 12. – С. 124.

